

סיכום פעילות צוות החשיבה לשנת הלימודים תשע"ה

קוד אתי למרכזי התמיכה

מרכזות: ד"ר אורית דהן, אריאלה הלוינג - המכללה האקדמית בית ברל

ייעוץ אקדמי: השופטת בדימוס דליה דורנר

מבוא

פורום מנהלי מרכזי תמיכה לסטודנטים עם ליקויי למידה באקדמיה התחיל לפעול בשנת תש"ע. פעילות הפורום נעשית במסגרת מופ"ת בשיתוף עם עמותת לשם, הפועלת לקידום ההשכלה הגבוהה של סטודנטים עם ליקויי למידה. הפורום משמש אחד המקורות להעצמת העובדים במרכזי התמיכה, שהיו בודדים בשטח. הפורום מחזק את הזהות המקצועית, ומכיר בעבודה הייחודית המתקיימת בכל מרכז ומרכז. פורום זה מוביל פעילות תומכת ומשלימה בעזרת צוותי חשיבה. צוות חשיבה זה, שהתחיל את פעילותו בתשע"ה, מקדם את העיסוק בסוגיות אתיות ובהגדרתו של קוד אתי למרכזי התמיכה.

קוד אתי הוא תעודת הזהות הערכית והנורמטיבית שקהילה ארגונית או מקצועית מקבלת על עצמה כדי להעלות את רמתה האתית. ארגונים מפתחים קודים אתיים במטרה להסביר את הפילוסופיה שלהם ואת מדיניותם, להגדיר את זכויותיהם וחובותיהם של העובדים בהם ולקבוע את המחויבות שלהם כלפי הסביבה.

מכאן חשיבותו של קוד אתי לעובדים במרכזי התמיכה במוסדות להשכלה גבוהה. הקוד האתי ינסה לתת פתרונות לקשיים המתוארים לעיל ויסייע בהתאמה ובהטמעה של נוהלי התנהלות מחייבים במוסדות השונים להשכלה גבוהה.

יצירה הקוד האתי והטמעתו באקדמיה יכולה להביא לעבודה מקצועית של אנשי המקצוע, להוגנות ולשקיפות במהלך העבודה. קיומו של הקוד יביא לזיהוי ולפיתוח דפוסי למידה ועבודה המשותפים לאנשי המקצוע במרכזי התמיכה, ולכלל העובדים בהשכלה הגבוהה.

מטרות צוות החשיבה

1. לקדם כתיבה של הקוד האתי וגיבושו, תוך התבססות על היכרות עם קודים אתיים של פרופסיות שונות ושל מרכזי תמיכה בעולם;
2. לסייע בעזרת הקוד האתי לסטודנטים מתוך הקשבה, כבוד וקבלה של הייחודיות והשונות האישית של כל אחד מהם;
3. לשמור ככל האפשר על פרטיותם של הסטודנטים;
4. להקל על כל הגורמים במערכת - במיוחד צוות המרכז, מרצים, מזכירות הוראה, מזכירות מעורבות אחרות - לעבוד בשיתוף פעולה, בכפוף להקפדה למסור רק את האינפורמציה הרלוונטית לסיוע הנדרש;
5. ליצור שפה אחידה בקרב אנשי המקצוע השונים במרכזי התמיכה ולפתח נוהלי עבודה מסודרים וקבועים;
6. לגבש דרכים להטמעת הקוד האתי במרכזי התמיכה, תוך הצגת מקרים ודיון בצדדים הערכיים והמעשיים העולים מהם;
7. להביא לשיתוף פעולה של ראשי המוסדות, ראשי המל"ג, משרד החינוך וראשי מה"ט.

תכנית כללית של צוות החשיבה לשנת הלימודים תשע"ו

* המפגש האחרון בתשע"ה הסתיים בטיוטה ראשונה של הקוד האתי כפי שנוסח על ידי חברי הצוות. המסמך דורש ליטוש והגהה. הדיון במפגש הראשון בתשע"ו יעסוק באישור הסופי של המסמך.

- * תיזרשנה שתי פעולות הנוגעות בשני סעיפים מרכזיים ותרגומן לרמה הביצועית: (1) יצירת טופס "ויתור סודיות" מוסכם עבור הסטודנטים; (2) קביעת נהלים להקמת ועדת אתיקה.
- * מטרתו של השלב הבא תהיה להביא להטמעתו של הקוד האתי בצורה מערכתית במעגלים שונים - במרכזי התמיכה שהיו מעורבים בכתיבה; במרכזי תמיכה שלא היו שותפים בכתיבה - לאחר הצגתו וחשיפתו, ולקבל עליו משובים.
- * הטמעתו של המסמך מבחינה ארגונית תתאפשר רק בצירופם ובשיתופם של עוד בעלי תפקידים ונציגים בכירים מהמוסדות. מהלך זה יהיה מרכזי וילווה את מפגשי צוות החשיבה ברמות התכנון, הביצוע, השיח והמעורבות של בעלי תפקידים נוספים.
- * פיתוח מנגנון ניהול של ועד האתיקה - כולל נהלים, בקרה, תיעוד ופרסום לצורך תקשורת ושקיפות.
- * השקת "הקוד האתי" במעמד חגיגי במסגרות הארגוניות השונות.
- * בניית תכנית הדרכה וקידום סדנאות לבעלי תפקידים.

סיכום הפעילות לשנת הלימודים תשע"ה

יעדים שהוצבו לשנת הלימודים תשע"ה

- * הגדרת מטרות צוות החשיבה: דיון עקרוני בשאלה אם נדרש קוד נפרד למרכז תמיכה, על תרומתו ועל הצורך שהוא עונה לו;
- * איסוף מקרים מעוררי דילמה וקונפליקט מתוך עבודת מרכזי התמיכה: המטרה הייתה לבחון אם יש סוגיות החוזרות על עצמן בכל המקרים ובכל הדילמות שהועלו. אחת המסקנות העיקריות הייתה כי את המקרים מלוות שתי סוגיות מרכזיות: שמירת סודיות ומקצועיות;

- * דיון בטיוטה שניסחה הוועדה שעסקה בסוגיית כתיבת הקוד האתי בתשע"ד;
- * לימוד מקורות ביבליוגרפים ודיון בהם. לדוגמה דיון בספר: גולדנברג, ג', ורדיגר, ד', לרנר, מ' ופסטרנק, ע' (2014). **אתיקה בחינוך מיוחד: סוגיות ועקרונות התמודדות. תל-אביב:** מכון מופ"ת. מטרתם של הדיונים הייתה לבחון ולמצוא את המשותף ואת הייחודי למרכזי התמיכה. בנוסף, היכרות עם הקוד האתי של המרפאים בעיסוק מ-2015: דיון במשותף ובשונה, במבנה הקוד, בצורתו ובניסוחו;
- * **ד"ר אורית שלו** - למידה, חשיפה ודיון בקוד האתי של מרכזי תמיכה בעולם, בפרט זה של אוניברסיטת ווסטרן מישיגן. אחת המסקנות מהדיון הייתה כי עדיפה גרסה של קוד אתי מקוצר - גרסה המייצגת עקרונות ואינה יורדת לפרטים. המשמעות היא כי הדיון בפרטים או במקרים אינו יכול להתקיים במסגרת הקוד, וכי נדרשת הקמה של ועדת אתיקה.
- * הצגת הנושא בפני ראשי המוסדות: מטרות, תהליכים שעברנו, הצורך במעורבותם וקבלת תגובתם לדילמות מרכזיות - נקודת מבט, בעיות ודילמות שלהם;
- * גיבוש קוד אתי למרכזי התמיכה – היכרות עם טיוטת הקוד האתי שחיברה ועדת משנה. טיוטה זאת מבוססת על הסיכומים והמסקנות מדיוני צוות החשיבה.

פעילות מיוחדת/תוצר

תוצר - יצירת קוד אתי למרכזי התמיכה לסטודנטים עם ליקויי למידה הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה. התוצר גובש במהלך שנת תשע"ה במסגרת צוות החשיבה שהתגבש מקרב חברי הפורום למטרה זו. לצוות הצטרפה השופטת **דליה דורנר**, שהייתה היועצת האקדמית שלו. טיוטה של הקוד האתי תפורסם בקרוב.

בסימן אישי

אנו רואות בצוות חשיבה זה הזדמנות נפלאה להמשיך צמיחתה של קהילת לומדים שחבריה הם אנשי המקצוע העובדים עם סטודנטים עם ליקויי למידה באקדמיה. העיסוק בתחום האתיקה היה עבורנו חדש בהקשר של מרכזי תמיכה. הוא היה מעשיר ומלמד ועורר שאלות ערכיות. התחושה הייתה כי יצאנו למסע מאתגר ונדרשנו להגדיר את העשייה שלנו מזווית חדשה. במפגשים עלו שאלות רבות הקשורות לקביעת סטנדרט מקצועי, לתפקידו של המרכז בארגון, להשפעתו על רווחת הסטודנטים ולמיצוי חוקים מרכזיים הנוגעים לסטודנטים עם מוגבלות ולסטודנטים עם ליקוי למידה.

תודה למכון מופ"ת - **לרותי סרלין ולאילנית קציר** על הבית החם והמאפשר. תודה לכל עמיתינו, שתורמים את חלקם בעבודה המדהימה במרכזי התמיכה ובנתינה הגדולה במסגרת הפורום ובמסגרת צוות החשיבה. תודה ליועצים שלנו שתומכים, מייעצים ולוקחים חלק פעיל בהובלה של הפורום: **ד"ר אורית שלו, יעל טצנגה טטרקה, ד"ר היילי וויגלט-מרום**.